راغفر با اشاره به افزایش سهم نهادهای خاص به رغم کسری بودجه در سال آینده:

مصالح مردم پیش‌پای منافع صاحبان قدرت ذبح می‌شود

رامتین موثق

یکی از مسائلی که همواره مورد بحث و چالش در نظام بودجه‌ریزی کشور بوده و هست، اختصاص بودجه‌های کلان و میلیاردی به برخی نهادهای خاص مانند، صداوسیما، سازمان تبلیغات اسلامی و دیگر نهادهای سیاسی، مذهبی و ایدئولوژیک است. این مسئله از آنجا چالش‌زا می‌شود که سالیان سال است با کسری بودجه مواجهیم و به اعتقاد بسیاری از کارشناسان، کسری بودجه ام‌الفساد اقتصاد ایران و ریشه رشد نقدینگی و تورم است که هنوز هم در ساختار اقتصاد بیمار ایران وجود دارند.

همچنین تخصیص منابع بودجه به صورتی است که بخش‌های حقیقی و مولد اقتصاد از تخصیص منابع محروم می‌شوند؛ به صورتی که بودجه عمرانی ایران بسیار پایین است و حتی همین بودجه پایین هم گاه محقق نمی‌شود اما در مقابل، هر ساله به بودجه نهادهای خاص یادشده افزوده می‌شود و تا ریال آخر هم از دولت می‌گیرند و در بودجه این نهادها کسری مشاهده نمی‌شود. نهادهایی که به زعم بسیاری از افراد به رغم برخورداری از مزایای ویژه، خروجی خاصی هم ندارند.

افزایش سهم نهادهای خاص در بودجه ۱۴۰۴

از روز سه‌شنبه هفته جاری، روند بررسی بخش دوم سند بودجه ۱۴۰۴ در مجلس شروع می‌شود. با بررسی بخش اول بودجه که به تصویب مجلس رسید، برخی کارشناسان هشدار دادند که افزایش حجم بودجه ۱۴۰۴ شاید نشان‌دهنده این باشد که سهم نهادهای خاص نه تنها کم نشده بلکه بیشتر هم شده است. برخی از دولت چهاردهم انتظار داشتند به وعده شفافیت خود عمل کند و منابع را به صورت بهتری به بخش‌های مختلف اقتصاد تخصیص دهد اما چنین انتظاری بی‌پاسخ ماند و بودجه نهادهای یادشده در بخش دوم سند بودجه ۱۴۰۴ افزایش یافت.

بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، برخی از مهم‌ترین ارقام بودجه پیشنهادی دولت در ۱۴۰۴ به این شرح است: سازمان صداوسیما ۳۵ هزار میلیارد تومان، مرکز خدمات حوزه علمیه ۱۴ هزار میلیارد تومان، شورای عالی حوزه‌های علمیه ۷ هزار میلیارد تومان، جامعه‌المصطفی العالمیه ۱۷۵۶ میلیارد تومان، سازمان تبلیغات اسلامی ۵ هزار میلیارد تومان، ستاد اقامه نماز ۱۲۹ میلیارد تومان، ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر ۲۴۲ میلیارد تومان، سیاست‌گذاری حوزه علمیه خواهران ۱۴۶۰ میلیارد تومان، شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی ۳۱۳ میلیارد تومان و مؤسسه آموزشی امام خمینی ۴۵۰ میلیارد تومان. این ارقام نشان می‌دهد که دولت همچنان اولویت را به نهادهایی داده که بر زندگی مردم تأثیر مثبت ندارند، بلکه نقش آن‌ها بیشتر در زمینه‌های ایدئولوژیک و تبلیغاتی است.

صداوسیما با ۳۵ هزار میلیارد تومان، بیشترین سهم از بودجه نهادهای تبلیغاتی را دارد. این در حالی است که مخاطبان این رسانه دولتی کاهش چشمگیری داشته‌اند. با این وجود، دولت همچنان حاضر است میلیاردها تومان از منابع عمومی کشور را به این سازمان اختصاص دهد؛ به رغم آنکه این رسانه موضعی در غالب موارد ضد دولتی دارد و در سمت و سوی جلیلی‌ها گام برمی‌دارد. از سوی دیگر، بودجه نهادهای مذهبی مانند شورای عالی حوزه‌های علمیه، مرکز خدمات حوزه علمیه و جامعه‌المصطفی العالمیه به طرز چشمگیری افزایش یافته است. این در حالی است که بسیاری از مدارس، بیمارستان‌ها و پروژه‌های زیرساختی کشور به دلیل کمبود بودجه نیمه‌کاره رها شده‌اند.

افزایش ۲۴ درصدی بودجه سازمان تبلیغات اسلامی

بررسی تنها یک قلم از بودجه این نهادها می‌تواند ما را به سهم عظیم آنها از بودجه برساند. به گزارش اقتصاد۲۴، سهم سازمان تبلیغات اسلامی از لایحه‌ای که هنوز تبدیل به قانون نشده است، از حدود ۴ هزار میلیارد تومان در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، به ۵ هزار میلیارد تومان رسیده است. افزایش ۲۴ درصدی سهم سازمان تبلیغات اسلامی از بودجه کشور در حالی صورت گرفته که دستمزد کارگران و کارمندان در سال آینده ۲۰ درصد افزایش خواهد یافت که باز هم از تورم عقب است.

همچنین بودجه اختصاص یافته به سازمان مذکور از اعتبار استان‌های چهارمحال و بختیاری، قم، سمنان، قزوین و یزد بیشتر است. آنچه جای نگرانی دارد این است که گروهی از نمایندگان که عمده آنها از اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس هستند که در تصاحب جبهه پایداری است، به این ارقام هنگفت هم راضی نیستند و در حال چانه‌زنی برای افزایش سهم نهادهای فرهنگی هستند. از جمله احمد راستینه، سخنگوی کمیسیون فرهنگی و عضو کمیسیون تلفیق مجلس که گفته است: «کل فصل دین و مذهب از بودجه عمومی کشور ۰.۳۴ درصد است. این تبلیغات هدفمند برای فضاسازی است در صورتی که شاهد هستید بودجه فرهنگی چقدر ناچیز است... ۰.۸۳ درصد از منابع بودجه عمومی به رسانه داده شده است؛ یعنی این همه پروپاگاندا و هجمه رسانه‌ای علیه صداوسیما بی‌معنی است. در برنامه هفتم وظایف سنگینی برای صداوسیما در نظر گرفته شده، اما بودجه کم است.»

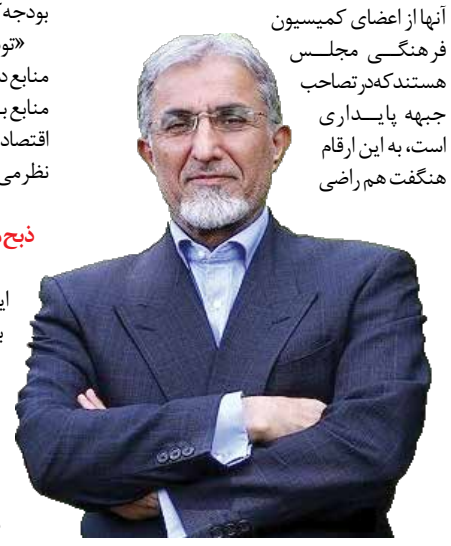

حسین راغفر در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»: در ۲۰ سال گذشته، عمدتا بودجه‌ها تامین کننده‌ی منافع گروه‌های قدرت و ذی‌نفوذ بوده و مصالح عمومی و مردم همیشه در پای منافع این گروه‌ها ذبح شده است. بودجه باید عملا نوعی انعکاس از یک برنامه میان‌مدت یا حتی بلندمدت باشد، اما مشاهده می‌کنیم که چنین نگاهی به بودجه وجود ندارد و بودجه‌ها عمدتا بر اساس منافع فوری و فوتی برخی گروه‌های خاص تنظیم شده و هیچ نگاه توسعه‌ای ندارند

«توسعه ایرانی» برای بررسی نحوه تخصیص منابع در بودجه ۱۴۰۴ و تاثیر این شیوه تخصیص منابع بر اقتصاد کشور، گفت‌وگویی با یکی از اقتصاددانان مطرح داشته است که مشروح آن از نظر می‌گذرد.

ذبح مصالح مردم پیش پای صاحبان قدرت

یک اقتصاددان در گفت‌وگو با «توسعه ایرانی»، در ارزیابی خود از نحوه تخصیص منابع بودجه ۱۴۰۴، یادآور شد که مسئله بودجه همیشه یکی از معضلات نظام تصمیم‌گیری کشور بوده است.

حسین راغفر تصریح کرد: به خصوص در این ۲۰ سال گذشته، عمدتا بودجه‌ها تامین کننده‌ی منافع گروه‌های قدرت و ذی‌نفوذ بوده و مصالح عمومی و مردم همیشه در پای منافع آنها ذبح شده است. او افزود: بودجه باید عملا نوعی انعکاس از یک برنامه میان‌مدت یا حتی بلندمدت باشد، اما مشاهده می‌کنیم که چنین نگاهی به بودجه وجود ندارد و بودجه‌ها عمدتا بر اساس منافع فوری و فوتی برخی گروه‌های خاص تنظیم شده و هیچ نگاه توسعه‌ای ندارند.

پرداخت مصوبات نهادهای خاص در اولویت بوده

این استاد دانشگاه در پاسخ به اینکه «چرا دولت چهاردهم که قول شفافیت داده بود مانند دولت‌های پیشین به افزایش بودجه میلیاردی این نهادها تن داده

بخش قابل توجهی از بودجه در کشور از طریق و مسیر استقراض و وام گرفتن دولت تامین می‌شود. فرآیندی بسیار خطرناک که هر روز معضلات اقتصادی کشور را بیشتر و بزرگتر می‌کند. از این رو متاسفانه چشم‌انداز روشنی از بودجه سال آینده هم نمی‌توانیم داشته باشیم و باید کماکان این دور باطل افزایش قیمت‌های ارز و حامل‌های انرژی و به دنبال آن افزایش هزینه‌های دولت و بزرگتر شدن کسری بودجه دولت را شاهد باشیم

یک اقتصاددان: اگر در بودجه منابع درآمدی هم برای پرداخت به هزینه‌های بخش عمومی تامین نشود، اولویت دولت پرداخت منابع گروه‌های قدرت است نه چیز دیگری. بنابراین آنچه که در بودجه در نظر گرفته نمی‌شود، مصالح توسعه‌ای و منافع مردم است بلکه همواره منافع این گروه از نهادها مانند صداوسیما، که بسیار اثربخشی نازلی دارند و چه بسا اصلا مشکلات جدی هم برای جامعه ایجاد می‌کنند، تامین می‌شود

است؟»، اظهار کرد: به این دلیل ما چیزی به نام دولت نداریم؛ دولت ایران یک دستگاه بروکراتیک است که صرفا دستور اجرا می‌کند. راغفر با اشاره به نفوذ بسیار زیاد نهادهای قدرتمند و استفاده از این نفوذ برای گرفتن بودجه بیشتر، تاکید کرد: چیزی که برای مجموعه نظام اصلا در اولویت نبوده، منافع عموم مردم است به همین دلیل با معضل بودجه روبه‌رو هستیم. او عنوان کرد: باید برای موارد مصرف در بودجه منابعی تامین شود و اگر این منابع برای برخی مصارف وجود ندارد، باید آن اقلام و مصارف از بودجه حذف شوند. اما در ایران می‌بینیم که هر ساله چیزی حدود هزار هزار میلیارد تومان کسری بودجه رخ می‌دهد و این اصلا به معنای بودجه‌ریزی نیست.

به اعتقاد راغفر، اگر هم در بودجه منابع درآمدی برای پرداخت به هزینه‌های بخش عمومی تامین نشود، اولویت دولت پرداخت منابع به مصوبات همین گروه‌های قدرت است نه چیز دیگری.

او اذعان کرد: بنابراین آنچه که در بودجه در نظر گرفته نمی‌شود، مصالح توسعه‌ای و منافع مردم است بلکه همواره منافع این گروه از نهادها مانند صداوسیما، که بسیار اثربخشی نازلی دارند و چه بسا اصلا مشکلات جدی هم برای جامعه ایجاد می‌کنند، تامین می‌شود.

چشم‌اندازی از بهبود نظام بودجه‌ریزی نیست

این استاد دانشگاه درباره تاثیر بخش دوم بودجه ۱۴۰۴، گفت: به نظر می‌رسد با وضعیتی که در حوزه ارز پیش آمده، در سال آینده کسری بودجه دولت به مراتب بزرگتر از سال‌های قبل باشد و باز همین فرآیندی که در کشور جاری بوده است، یعنی حفظ منافع صاحبان قدرت و نفوذ، کماکان دنبال شود.

راغفر افزود: اینکه بخش قابل توجهی از بودجه در کشور از طریق و مسیر استقراض و وام گرفتن دولت تامین می‌شود، یک فرآیند بسیار خطرناک است که هر روز معضلات اقتصادی کشور را بیشتر و بزرگتر می‌کند.

او تصریح کرد: از این رو متاسفانه چشم‌انداز روشنی از بودجه سال آینده هم نمی‌توانیم داشته باشیم به همین جهت باید کماکان این دور باطل افزایش قیمت‌های ارز و حامل‌های انرژی و به دنبال آن افزایش هزینه‌های دولت و بزرگتر شدن کسری بودجه دولت را شاهد باشیم.

به گفته این اقتصاددان، نباید انتظار فرایند خوش‌بینانه‌ای برای تغییر در نظام بودجه‌ریزی، که به شدت متأثر از وضعیت اقتصادی کشور است، داشته باشیم. راغفر در پایان خاطرنشان کرد: کماکان وضعیت بودجه همین مسیر گذشته را طی خواهد کرد و متاسفانه چشم‌انداز بهبود از اوضاع را مشاهده نمی‌کنیم

خبر اقتصادی

رئیس اتاق بازرگانی ایران:

با نرخ ارز بازی‌های سیاسی می‌شود

رئیس اتاق بازرگانی ایران گفت: جهش‌های ارزی در این روزها نگرانی بیشتری در مورد تامین مواد اولیه و افزایش هزینه‌های تولید ایجاد کرده و همچنین شاهد هستیم با نرخ ارز بازی‌های سیاسی صورت می‌گیرد. از دولتمردان انتظار داریم در راستای کاهش تاثیر ارز بر تامین مواد اولیه گام بردارند به گزارش ایلنا، صمد حسن‌زاده در آخرین جلسه هیات نمایندگان اتاق بازرگانی ایران، عنوان کرد: برای سال آینده در راستای بهبود فضای کسب‌وکار توصیه‌های اساسی می‌تواند به تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و پیشرفت بخش خصوصی بینجامد، پیچیدگی فرآینده‌ای اداری و مجوزدهی‌ها کار را برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان سخت می‌کند و استفاده از فناوری‌های نوین در بهبود این فضا موثر است.

رئیس سازمان ملی بهره‌وری:

سهم بخش خصوصی از اقتصاد فقط ۱۵ درصد است

رییس سازمان ملی بهره‌وری با بیان این که سهم بخش خصوصی در کشور پایین است گفت: سهم بخش خصوصی واقعی از اقتصاد فقط ۱۵ درصد است. به گزارش تسنیم، محمدصالح اولیا تاکید کرد: حدود ۱۴،۵ درصد اقتصاد در اختیار شرکت‌های دولتی است اما بخش بسیار بزرگی از اقتصاد در اختیار شرکت‌های نیمه دولتی یا شبه دولتی است. بر این اساس سهم بخش خصوصی واقعی بیش از ۱۵ درصد نیست.

معاون وزیر راه:

حاشیه‌نشینی تهران بحرانی شد

معاون وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه ۷ درصد جمعیت ایران حاشیه‌نشین هستند، گفت: خراسان رضوی (عمدتا شهر مشهد)، سیستان و بلوچستان، هرمزگان (بندرعباس) و خوزستان و استان تهران از جمله استان‌هایی هستند که وضعیت بحرانی‌تر در زمینه حاشیه‌نشینی دارند. به گزارش ایلنا، عبدالرضا گلپایگانی با اشاره به وضعیت حاشیه‌نشینی در تهران، اظهار کرد: در برخی از شهرهای استان تهران عدد، رقم و آمار اسکان‌های غیررسمی بسیار بالا است و در درون شهر تهران هم شاهد حاشیه‌نشینی هستیم و حاشیه‌نشینی وارد محدوده شهر تهران شده است. همچنین در دره اسلام آباد و دره فرحزاد، محله اوقاف، خاک سفید و جنوب شرق تهران و بخشی در منطقه ۱۹ تهران شاهد رشد محدوده حاشیه‌نشینی هستیم.

وزیر راه:

مولدسازی به خانه‌های سازمانی وزارت راه رسید

وزیر راه و شهرسازی با بیان این که هزینه آماده‌سازی چندین برابر ساخت مسکن است، گفت: نباید مردم را سرگردان کرده و در اراضی ورود کنیم که توان تأمین هزینه‌های خدماتی آن‌ها را نداریم. به گزارش تسنیم، فرزانه صادق با اشاره به این که تأمین مسکن بخشی از تکالیف برنامه هفتم توسعه است، اضافه کرد: بخشی از اراضی حمایتی را وزارت راه تأمین می‌کند. در مناطقی که تأمین زمین مشکل است، باید از دارایی‌ها و املاک وزارت راه و شهرسازی استفاده کنیم. ارزش‌افزایی این املاک و مولدسازی آن‌ها برای تأمین مسکن حمایتی در دستور کار است.

عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی عنوان کرد:

امتناع وزارت کشاورزی از ذخیره سیب‌زمینی در فصل ارزانی

عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی ایران گفت: انجمن سیب زمینی زمانی درخواست ذخیره سازی این کالا به وزارت کشاورزی را داد که قیمت این کالا ۸ تا ۱۰ هزار تومان بود اما به بهانه کمبود اعتبار از ذخیره‌سازی احتیاطی ۲۰ هزار تنی امتناع شد و به شرایط کنونی انجامید. به گزارش ایلنا، خسرو طالبی ادامه داد: سالانه حدود ۵ میلیون و ۵۰۰ هزار تن سیب‌زمینی تولید می‌شود و در تامین این کالا هم خودکفا بودیم و هم صادرات داشتیم و سالانه ۵۰۰ هزار تا ۶۰۰ هزار تن سالانه صادرات داشته‌ایم اما تصمیمات نادرست وزارت کشاورزی سبب نیاز به واردات را در بهمن ماه سال جاری شد.

یک اقتصاددان:

با روند فعلی قیمت دلار تا پایان سال به ۱۰۰ هزار تومان می‌رسد

یک اقتصاددان در پیش‌بینی خود از قیمت دلار تا پایان سال گفت: من فکر می‌کنم اگر شرایط به همین گونه پیش برود و ثباتی ایجاد نشود، تا پیش از سال جدید دلار به ۱۰۰ هزار تومان خواهد رسید. علی قنبری در گفت‌وگو با اقتصاد۲۴، با اشاره به سیاست‌های غلط بانک مرکزی بر کنترل نرخ ارز، عنوان کرد: سیاست‌های پولی دست بانک مرکزی است. در مجموع مسائلی نظیر کمبود ارز، ارزپاشی برای کنترل نرخ ارز و مواردی مانند عدم استقلال بانک مرکزی به صورت کلی روی بازار ارز تاثیر دارند. او تاکید کرد: دولت، بانک مرکزی و وزیر اقتصاد به تنهایی نمی‌توانند از پس افزایش قیمت دلار بدون گرفتن تصمیم قوی تعامل با دنیا، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و بخش خصوصی، جلب اعتماد مردم و سرمایه اجتماعی بر بیایند.

دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی خبر داد:

وجود ۱۳۰ هزار پروژه نیمه تمام عمرانی

به گزارش ایلنا، ایرج گلابتونچی، دبیر سندیکای شرکت‌های ساختمانی، با بیان اینکه امروز تعداد پروژه‌های نیمه تمام در کشور به بیش از ۱۳۰ هزار رسیده، گفت: امروز به دلیل تعطیلی شرکت‌های پیمانکاری ناشی از مشکلات اقتصادی کشور و نوسانات ارزی، صنعت احداث بیشترین نرخ مهاجرت نیروی کار را در کشور دارد.

گزارش

شهروندان بی‌خانمان، مانده در تله حباب مسکن:

رکود تورمی، ساخت و ساز را زمین‌گیر کرد

کارشناسان اقتصادی هشدار می‌دهند که ادامه روند کنونی، ایران را به دو سناریوی محتمل می‌کشاند: یا حباب مسکن می‌ترکد و بازار را به رکودی ویرانگر می‌کشاند، یا تورم افسار گسیخته، قیمت‌ها را به حدی می‌رساند که مسکن به کلی از دسترس خارج شود. در هر دو حالت، بازندگان اصلی مردم عادی هستند.

به گزارش اقتصاد۲۴، دولت‌های مختلف، هر یک با شعار مسکن ارزان و کنترل بازار پای کار آمده‌اند، اما نتیجه مشترک همه، عمق یافتن بحران بوده است. این بحران، با ریشه‌هایی در نظام مالیاتی ناکارآمد، رانت‌محوری در توزیع زمین و ناتوانی دولت در مهار تورم ساختاری، افزایش قیمت مصالح و انشعابات، هزینه‌های مجوز امروز به مرحله‌ای رسیده که حتی نوسانات شدید بازارهای موازی (مانند دلار و طلا) نیز تأثیر محدودی بر آن دارد و از این رکود تورمی خارج نمی‌شود.

در این بازه که بازارهای موازی مسکن بخاطر نقد شوندگی و رشد قیمت در اوج هستند بازار مسکن با کاهش محسوس تقاضا مواجه شده است. از طرفی دیگر داده‌های پلتفرم‌های رهن و اجاره نیز نشان می‌دهد ۷۰ درصد فایل‌های فعال در محدوده قیمتی میانگین منطقه (فایل‌های مشکی) قرار دارند، در حالی که سهم فایل‌های قرمز (بالاتر از میانگین) به زیر ۲۰ درصد کاهش یافته است. این روند، بیانگر دو پدیده است: ۱. فرار مستأجران از هزینه‌های بالا: با وجود تورم ۳۲ درصدی، قدرت چانه‌زنی مستأجران افزایش یافته و مالکان مجبور به تعدیل قیمت‌ها شده‌اند. ۲. افزایش عرضه واحدهای خالی: مالکانی که قادر به فروش واحدهای خود نیستند، به اجبار به بازار اجاره روی آورده‌اند.

برخلاف انتظار، نوسانات اخیر دلار (با رشد ۱۵ درصدی در یک ماه گذشته) و طلا (با افزایش ۱۰ درصدی) تأثیر محسوسی بر قیمت‌های مسکن نداشته است. تحلیل این پدیده نشان می‌دهد: سرمایه‌گذاری مسکن جذابیت خود را از دست داده است و با وجود تورم ۳۲ درصدی، رشد قیمت مسکن در تهران تنها ۱۵ تا ۲۰ درصد بوده که نسبت به تورم کالاهای اساسی (۵۰ درصدی) بسیار پایین است. این نشان می‌دهد مسکن دیگر به عنوان «دارایی امن» در نظر گرفته نمی‌شود.

مالکانی که نیاز فوری به نقدینگی دارند، واحدهای خود را حتی ۱۰ تا ۱۵ درصد پایین‌تر از قیمت منطقه عرضه می‌کنند. برای نمونه، رهن کامل یک واحد ۱۲۵ متری نوساز در شهران با قیمت ۲.۹ میلیارد تومان، در مقایسه با قیمت‌های مشابه در تابستان ۱۴۰۲ (۳.۴ میلیارد تومان)، کاهش ۱۵ درصدی را نشان می‌دهد.

از طرفی در میان معضلاتی که بازار مسکن با آن روبه‌روست می‌توان به میزان پایین وام‌دهی نیز اشاره کرد چرا که در گذشته مصرف‌کنندگان با اندکی آورده، وام و رهن دادن واحد می‌توانستند یک مسکن تهیه کنند و با اقساط صاحب‌خانه شوند ولی این روزها میزان وام نیز به حدی بی‌ارزش است که در برابر قیمت‌ها زمین‌گیر است. با توجه به گستردگی ایران و وجود سرمایه‌های کلانی که در کشور وجود دارد اگر برنامه‌ای برای بهبود وضعیت مسکن باشد بی‌شک مسئولان می‌توانند معضل را حل کنند همان گونه که در سیاست‌های نظامی به موفقیت‌هایی دست پیدا شده و مدام از رونمایی شهرهای بزرگ و زیرزمینی موشکی سخن گفته می‌شود می‌توان روی زمین نیز همین

شهرها را با کیفیت ساخت و بحران‌های زندگی مردم را کمی رفع کرد.

در نهایت، اما بحران مسکن ایران تنها با اصلاحات سطحی قابل حل نیست، چرا که این بحران محصول نظام اقتصادی ناکارآمدی است که در آن، زمین و مسکن به ابزار انباشت سرمایه تبدیل شده‌اند، نه نیاز اولیه انسان. تا زمانی که شفافیت در توزیع زمین، و بازنگری در سیاست‌های کلان اقتصادی رخ ندهد، هر راه‌حل جدید، تنها نسخه‌ای تکراری برای دردهای مزمن خواهد بود.

گزارش

سرنوشت تأمین برق در انتظار آب شرب:

زنگ خطر جیره‌بندی آب به صدا درآمد

تمرکز روی تامین آب شرب در کشور، موضوعی است که وزیر نیرو در آیین بهره‌برداری و آغاز عملیات اجرایی پروژه‌های صنعت آب و برق استان فارس مطرح کرده است. با توجه به روند مدیریت منابع آب در کشور و مشکلات فراوان در زمینه کمبود آب، باید دید که کلان‌شهرها نیز همچون برخی دیگر از شهرهایی که همواره با جیره‌بندی آب دست‌وپنجه نرم می‌کردند، با قطعی‌های مکرر آب مواجه می‌شوند؟

به گزارش تجارت‌نیوز، قطعی آب در ایران، از موضوعاتی است که بسیاری از شهرها و استان‌های کشور در چندین سال گذشته با آن مواجه بوده‌اند. در واقع می‌توان گفت که بحران آب شرب در بسیاری از استان‌ها به یک معضل جدی تبدیل شده است. به نظر می‌رسد که این بحران، نه تنها رو به بهبود نیست، بلکه روز به روز خطر کاهش منابع آبی بیش از پیش می‌شود.

بسیاری از شهرها و استان‌های ایران با بحران شدید کمبود آب شرب مواجه هستند، به گونه‌ای که در برخی مناطق مردم برای تامین آب آشامیدنی مجبور به استفاده از تانکرهای سیار یا حفر چاه‌های غیرمجاز شده‌اند. این بحران در دهه‌های اخیر در استان‌های جنوبی، شرقی و مرکزی کشور مانند سیستان و بلوچستان، خوزستان، کرمان، یزد، هرمزگان شدت بیشتری داشت، اما با حکمرانی نادرست آب در کشور، این بحران به استان‌های شمالی و بسیاری از کلان‌شهرها نیز رسیده است.

طی دهه‌های اخیر، میزان بارندگی در بسیاری از نقاط کشور کاهش یافته و دمای هوا افزایش پیدا کرده است. شاید بخش مهمی از این اتفاقات از محدوده مدیریتی مسئولان خارج باشد، اما نکته مورد توجه آن است که مشکل تأمین آب را نمی‌توان به عوامل ناپایدار نسبت داد. کاهش ذخایر آب سطحی، خشک شدن رودخانه‌ها و کاهش سطح آب‌های زیرزمینی از مشکلاتی هستند که به دلیل حکمرانی نادرست آب رقم خورده است. بخش زیادی از کل تقاضای آب کشور از طریق پمپاژ آب‌های زیرزمینی تامین می‌شود. این امر باعث افت شدید سطح سفره‌های زیرزمینی شده و فرونشست زمین از پیامدهای این وضعیت است. به دلیل کمبود آب سطحی، برداشت بی‌رویه از چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق شدت گرفته و این امر باعث افت شدید سطح سفره‌های زیرزمینی و افزایش شوری آب در بسیاری از مناطق شده است. استان‌هایی مانند کرمان، یزد و فارس نمونه‌های بارز این مشکل هستند.

نکته مورد توجه دیگر در رابطه با بروز بحران آب شرب، به

سدسازی‌های غیراصولی مربوط می‌شود. بسیاری از سدهای ساخته‌شده در کشور به‌جای تأمین آب شرب، در بخش‌های کشاورزی و صنعتی به کار می‌روند. در واقع هدف سدسازی‌های بی‌رویه نه تامین آب شرب برای مردم، بلکه توسعه ناپایدار در استان‌هایی بوده که منابع آبی کافی نداشته‌اند.

ساختار سلسله‌مراتبی مدیریت آب زمینه ناکارآمدی را فراهم کرده است. تمرکز بر پروژه‌های زودبازده، بدون توجه به پایداری منابع، موجب تضعیف مدیریت منابع آب شده است. بحران آب شرب در ایران سال‌هاست که در بسیاری از استان‌ها به یک معضل جدی تبدیل شده است. قطعی مکرر آب، افت فشار و جیره‌بندی آب در مناطق مختلف کشور، به‌ویژه در استان‌هایی با اقلیم خشک و نیمه‌خشک، مشکلات متعددی را برای شهروندان ایجاد کرده است. با این حال، در همین استان‌هایی که مردم با کمبود شدید آب مواجه هستند، کشاورزی یا صنایع آب‌بر همچون فولاد و پتروشیمی توسعه پیدا کرده‌اند؛ تصمیمی که به‌وضوح نشان‌دهنده ضعف در برنامه‌ریزی منابع آب کشور است.

با تشدید بحران آب، وزیر نیرو بر طرح‌های انتقال آب مانور می‌دهد، راهکاری که خود می‌تواند بحران را عمیق‌تر کند، چرا که انتقال آب نه‌تنها هزینه‌های هنگفتی دارد، بلکه می‌تواند تعادل اکولوژیکی را برهم زند و مشکلات زیست‌محیطی جدی ایجاد کند. چنین پروژه‌هایی نه‌تنها راه‌حل پایدار نیستند، بلکه می‌توانند به اختلافات منطقه‌ای و تشدید بحران منجر شوند.

وزیر نیرو در حالی اولویت اول وزارت نیرو را موضوع مصرف می‌داند که بسیاری از کارشناسان بر مشکل مدیریت، حکمرانی و هدف‌گذاری‌های نادرست در زمینه آب تاکید دارند. موضوعاتی که نه به دلیل مصرف بی‌رویه، بلکه به دلیل حکمرانی نادرست منابع موجود رقم خورده است.

بحران آب اکنون به مرحله‌ای رسیده که دیگر امکان قطع آب برخی استان‌ها برای تامین نیاز کلان‌شهرها وجود ندارد. این مسئله خطر جیره‌بندی آب در شهرهای بزرگ را افزایش داده است؛ در واقع خطر بحران جیره‌بندی سراسری آب مشابه آن چه در زمینه برق و گاز اتفاق افتاده، وجود دارد. اگر در زمینه حکمرانی آبی، تغییرات جدی در کشور صورت نگیرد، پیامدهای این بحران شامل کاهش دسترسی به آب شرب، افزایش تنش‌های اجتماعی و مهاجرت‌های اجباری و تخریب جبران‌ناپذیر محیط زیست گریبان‌گیر بسیاری از مردم می‌شود.